

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Eugenius Papa (a) Lucell. Archiepisc.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

Boetius Epon. in presenti, in eodem canone clericos exhortari ad laudem Domini, seu gratiarum actionem peracto cibo: qualis hortatio aliis fidelibus necessaria non fuit, ait Boetius; quia cum Germani comessationibus, & compotationibus dediti negligentes essent in gratiarum actione post cibum sumptum, hac speciali monitione indigebant; immo cum parum proficeretur his monitionibus, & synodalibus constitutionibus, Honorium III. indulgentias concessisse Germanis, qui post gratias Deo datas semel biberent, ut ita ad gratiarum actionem eos alliceret, & ad ulteriorem ingurgitationem non procederent. Sed cum idem de Gallicis referat Victoria *in theatro Deorum*, lib. 2. cap. 27. & nullus alius (quem viderim) similia referat, aut probet, metam naniam, aut anilem fabulam esse credo.

II. (t) *Nemo militans Deo.* Epist. 2. ad Timotheum, cap. 2. quæ Apostoli auctoritate etiam utuntur Pp. Ecclesiæ Afric. can. 16. ibi: *Item placuit, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi non sint conductores, aut procuratores, nec nullo turpi negotio, & inhonesto vitium querant, quia respicere debent scriptum esse: Nullus militans Deo implicet se negotiis secularibus.*

(u) *Domini.* Apud Lucam cap. 21.

(x) *Apostolus.* 1. ad Timoth. cap. 3.

12. (y) *Joca secularia, aut turpia.* Veteres enim in convivio cantus, tympanitrias, psaltrias, aliaque joca adhibebant. Quintil. lib. 1. instit. cap. 14. ibi: *Sed veterum quoque Romanorum epulis fides, ac sibi adhibere moris fuit.* Idem lib. 1. cap. 3. *Omne convivium scenis, & canticis strepit; pudentia dicta spectantur.* Arnobius lib. 4. advers. Gentes; ibi: *Scribantur Dei vestri in tricliniis cælestibus, atque in chalcidicis aureis cœntiare potare, & adulterium fidibus, & vocum modulatione mul-*

ceri. Seneca epist. 84. ibi: *In comessationibus nostris plus cantorum est, quam in theatris olim spectatorum fuit.* Plura adduxerunt de his jocis, & saltationibus in conviviiis adhibitis Stuchius *de convivio* lib. 3. cap. 20. & 21. Salas *in notis ad Petronium*, fol. 266. Ea de causa Trajanus à Plinio commendatur in panegyrico, quia hæc procul abdicavit à convivio suo, his verbis: *Neque enim aut peregrina superstitionis mysteria, aut obscena petulantia mensis Principis oberrat, sed benigna invitatio, & liberales joci, & studiorum honor.* Similiter Alexander Severus à Lampriodius in ejus vita, ibi: *Marinus quoque parum sancte convivium exornabat, neque histrionem ullum habebat.* Theodosius non solum sibi, sed etiam aliis lege lata psaltrias, atque voluptates illas lege interdixit, ut refert Victor, & Paulus Diaconus *in ejus vita*, & Claudianus *de mensa Stiliconis*, in panegy. ibi:

Nulla citare convivia cantu,

Non pueri lasciva sonant.

Quæ cuncta procul à convivio Christianorum amanda sunt. Concil. Turon. 1. can. 3. apud Burcardum lib. 1. decrees. cap. 226. D. August. apud ipsum lib. 2. cap. 134. Sarisbar. lib. 1. Polycrat. c. 6. & lib. 8. cap. 12. maximè que à mensis clericorum, ut statim dicemus.

(z) *Electiorem divinam.* Per quam inter edendum sapius fumit anima cibum, ut agebat Sidonius lib. 4. epist. 9. quare olim clericis, ut hodie religiosi faciant, inter edendum sacra lectione pascebant animum. D. Cyprian. lib. 2. epist. 2. in fine. Concil. Tolet. 3. can. 7. in cap. pro reverentia 11. 44. dist. Afric. can. 6. Turon. can. 23. Anonymus *in vita S. Fulgentii*, cap. 12. ibi: *Atrox enim, sicut moris est, in convivio sacerdotum de divinis rebus ortus est sermo.* Cassianus lib. 4. instit. cap. 17. Illustrat Savarus *ad Sidonium* lib. 4. epist. 9.

CAPUT II

Eugenius Papa (a) *Lucell. Archiepisc.*

Sacerdotibus autem, & clericis tuis deauncies publicè, ne ministri laicorum fiant, ne in rebus eorum procuratores existant. Quod si postmodum fieri præsumpserint, & occasione ipsius administrationis propter pecuniariam causam à laicis capiantur, indignum est eis ab Ecclesia subveniri, per quos constat in Ecclesia scandalum generari.

NOTÆ

I. (a) *Lucell. Archiepiscopo.* Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit. c. final. & post Concil. Lateran. p. 16. c. 15. Eugenius Papa I. *Sarenst Episc.* quam litteram retinendam esse jam notavi in c. 2. de cleric. agrot. Illud tantum notandum duxi legendum esse *Eugenius III.* non *I.* nam Eugenius I. nullam scripsit epistolam, Eugenius verò III. plures scripsit, & ita legendum est, *Eugenius III.* tam in presenti, quam in dicto c. 2. de cleric. agrotant, & in cap. 2. de apost.

COMMENTARIUM.

2. *Conclusio* EX hoc textu sequens communiter deditur assertio. Clerici non debent esse ministri, & pro- D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

curatores laicorum: quod si contraxerint, & deprehendantur in fraude, non subvenitur illis ab Ecclesia, traditur Probatam textus in cap. sed nec 4. cap. 1. §. 1. hoc & probat. in can. 6. Apost. ibi: *Episcopus, aut presbyter, aut diaconus seculares curas non assumat, alioquin deponatur.* Et can. 81. *Non oportet Episcopum, vel presbyterum conicere se in publicas administrationes.* Et can. 83. *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus operam dans militia, & simul utrumque retinere volens, Romanam præfecturam, & sacram functionem, deponatur.* In hoc autem canone, & in Concilio Chalcedon. can. 185. non agitur de militia armata, aut militum præfectura, hoc est Magistratu, vel dignitate. Militare etiam dicuntur, qui munus aliquod, officiumve in palatio, aut comitatu Principis gerunt, & aliqua dignitate, aut administratione funguntur, l. 1. C. de tabul. l. 1. 79. & 12.

Q999 2

C. de

C. de proximis sacr. scriin. D. Ambrosius *serm. 7.* Non enim tantum de his militantibus Scriptura loquitur, qui armata militia detinentur, sed quisquis militia cingulo utitur, dignitatis suae miles adscribitur. Cicero pro Murana: *Nec solos nostro Imperio militare credimus eos, qui gladius, clypeis, & thoracibus niuntur; militant causarum patroni, qui gloriosa vocis confisi munimine laborantium spem, vitam, & posteros defendunt.* Livianus in panegy. Pisonis, ibi: *Tamen etsi bella quiescant, non perit virtus; licet exercere togata munera militia.* Manilius *lib. 2. Astronom.* Hoc quoque militiae genus est civilibus actis compositum, *cap. pervenit, 86. dist. cap. perlatum 48. dist. cap. de praesentium 10. q. 1. cap. convenor 21. q. 3. cap. quia Episcopus 5. q. 3. cap. te quidem 11. q. 1. eam. generaliter 16. q. 1. cap. demque 57. q. 1. Clem. religios. de procurat. Synodus 7. general. s. can. 10. juncto Bolqueto ad Innocent. III. lib. 2. epist. 62. Concil. Abricentie temporibus Alexandri III. can. 12. Item clericis iudices non ponantur ad jurisdictiones secularium potestatum administrandas: qui autem hoc presumpserit, à beneficiis Ecclesiasticis arceatur. Concil. Tolet. celebratum anno 1565. can. 18. ibi: *Qui in sortem Domini vocati sunt, & divinarum rerum ministerio, ac spirituali aditu militiae, meminerint, juxta D. Paulum, se Deo, cuius signis militare decreverunt, placere non posse, si quid propter sui Ducis militiam agant, & secularibus negotiis vacaverint, quae à divinis, ac spiritualibus distrabere frequentissime solent.* Prohibet igitur sancta Synodus clericos in sacris, & eos, qui beneficium Ecclesiasticum obtinent, laicorum esse aëconomos, ac secularium rerum dispensatores, nec non in foro civili procuratores, exceptis iis negotiis, quibus juxta canonicas sanctiones pietatis causa vacare justè possint: alioqui ab ordinario poena suspensionis ab officio, & beneficio per sex annos puniantur. Refert Salcedo in praxi, *cap. 57. Confuat Carolus lib. 5. Capit. cap. 107.* ibi: *Ut presbyteri curas seculares nullatenus exerceant, idest, ut nec iudices, nec majores villarum fiant.* Illustrant ultra congestos à Barbosa in praesenti P. Gregor. *lib. 3. partit. tit. 18. cap. 5. Vela tom. 2. decis. 44. num. 75. Salcedo in praxi, cap. 75. Vighel. in meth. juris can. fol. 254. Solorzanus lib. 4. polit. cap. 18. ad finem; Chopinus lib. 2. monast. tit. 3. num. 13. Barbosa lib. 3. voto 89. Martha de jurisdict. 4. p. cent. 2. cap. 116. Espencens lib. 2. digress. cap. 10. Mancinus sacri juris contrav. dissert. 26. D. Joannes de Larrea alleg. 86. Thom. Delbene de Parlam. dub. 16. 17. & 18.**

3.
Impugna-
zur, radiis
asseritio.

Sed in hanc assertionem pro dubitandi ratione ita insurgo. Nihil aliud proprium est sacerdotum, quam lites sopire, causasque judicare; unde legitimis primis Ecclesiae saeculis, cum disciplina ecclesiastica admodum vigeat, & sanctitas ministrorum Ecclesiae communis erat, Episcopus, & clericos seculares causas inter laicos disceptatas judicasse. D. Clemens *lib. 2. constit. cap. 49. 50. & 51. & epist. 1. ad Jacobum fratrem:* refertur in *cap. si qui ex fratribus 32. 11. q. 1.* ibi: *Si qui ex fratribus negotia habent inter se, apud cognitores saeculi non judicentur, sed apud presbyteros Ecclesiae, quicquid illud est, dirimatur.* Ubi verbum illud, *fratribus*, interpretatur Glossa, idest, *Christianis*, & colligitur ex *cap. ad mensam 11. q. 3. cap. quacunque 7. 11. q. 6. cap. presbyter 2. q. 5. cap. ecce cap. presbyter, 95. dist. cap. relatum 4. cap. placuit 43. 11. q. 1. Concil. Carthag. 4. can. 23.*

ibi: *Ut Episcopus nullas causas audiat adque praesentia clericorum suorum, alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum praesentia conformetur.* Nec de solis clericis judicandis caput hoc intelligendum esse, facile suadet D. Augustinus, qui concilio interfuit, & quique laicorum lites vel ad fastidium usque se judicasse refert in Psalmo *118. lib. de oper. monach. cap. 29. & homil. de poenitentia, quest. 50. cap. 12. & epist. 147. ad Proclejanum,* ait: *Et homines quidem causas seculares apud nos finire cupientes, quando eis necessarii fuerimus, sic nos sanctos, & Dei servos appellant, ut negotia terrae sua peragant: aliquando agamus & nos negotium salutis nostrae, & salutis ipsorum, non de auro, non de argento, non de fundis, & pecoribus, pro quibus rebus quotidie submissio capite salutamus, ut dissensiones hominum terminentur.* Et D. Ambrosius *epist. 24. fatetur,* se lites valde perplexas cognitorum, ac judicum fuisse, Ed referendum videtur, quod *lib. 6. Capit. cap. 24. refertur* his verbis: *Ut nullus Episcopus, vel quis infra postus, die Dominico causas judicare praesumat, ceteris vero diebus, cohibentibus personis illis, quae iusta sunt, licentiam habeant judicandi, excepto criminali negotio.* Ubi pro inferiore Episcopi accipiendus est ejus vicarius, ut exponit Filescus in *cap. 1. de offic. ordim. §. 18. & laudatur à Nicephoro lib. 2. Eccles. hist. cap. 39. Epiphanius quis sacrorum Antistes erat, & civiles res tractabat, Igitur alienum non est à sacerdotali gradu forenses causas agere, & judicare. Et inde plura bona evenire ex eo, quod Ecclesiastici in Consiliarios eligantur, docuerunt Bobadilla *lib. 2. polit. cap. 37. Novarter discursu Polit. 29. Solorzanus tom. 2. de jure Indiar. lib. 3. num. 73. & lib. 4. cap. 4. n. 42. Menchaca lib. 3. de success. creat. §. 30. num. 312. Accedit nam ut agebat Philo sophus Euphrates, referente Plinio *lib. 1. epist. 10. ea est Philo sophia, & quidem pulcherrima pars agere negotium publicum, cognoscere, judicare, promovere & exercere justitiam.* Unde septem illi Graeciae sapientes, non tam ex perfecta scientiarum notitia, aut studiosa illa defidia, sed ut ait Plutarchus in vita Themis. ex rerum civilium administratione, & legum commendandarum gloria nomen tantum, famamque immortalem consequuti sunt. Et Seneca de tranquillitate animi, agebat: *Optimum est, ut Archendodorus dicebat, actione rerum, & republica tractatione, & officiis civilibus se detinere.* Et D. Augustinus in *lib. de opere monach. manachis scribebat:* Non deceat, ut in ea vita, ubi sunt Senatores laboriosi, ibi fiant opifices otiosi. Igitur si clerici constituantur à laicis ministri, debent in eo ministerio deservire. Facit etiam judiciorum forensium ratio; Ideo enim inventa sunt judicia, ut quisque per viam juris legitimis actionibus, & remediis suum jus, ac sibi debitum consequatur; & ne cuiquam fas sit rei suae consequenda gratia per vim, atque injuriam sibi addictum ad vindictam munire, *l. nemo exterius, C. de Judais.* Facit tandem usus variarum gentium, apud quas sacerdotium cum officio politico jungebatur. Tacitus de moribus Germ. *cap. 9. ibi: Agricola Britannia Praepositus est, adjecto Pontificatus sacerdotia.* Cujus instituti rationem Cicero reddit in orat. pro domo sua ad Pontif. *cap. 1. ibi: Praclarè à majoribus nostris institutum est, quod vos eosdem, & religionum Deorum immortalium, & summæ republicae praesse voluerunt, ut amplissimi, & clarissimi viros Romae bene gerendo, religiosissimi religiones sapienter interpretanda***

Remp.

Temp. conservarent. De Judæis, Atheniensibus, Ægyptiis, & aliis refert Bernegerus ad *Tacitum*, g. 186. Deinde adversus eam partem præsentis assertionis, ubi docetur clericum ministrum, seu procuratorem laici fraude utentem in re pecuniaria, non esse defendendum ab Ecclesia, hoc est, ut communiter exponitur, privari privilegio fori, obstat, nam generaliter verum est, clericum nullo suo facto, quantumvis illicito, & improbo, fori privilegium amittere, nisi ter à proprio Episcopo monitus, ab illo non desistat, cap. in *audientia* 25. cap. *contingit* 45. de *sent. excom.* cap. *final. de vita & honest. cleric.* cap. 1. eodem *tit.* in 6. *Clement. unic. eod. tit. l. 49. tit. 6. part. 1.* Igitur abque trina monitione in præsentis specie clerici administrationi seculari se immiscentes, fori privilegio privari non debent. Augetur hæc difficultas ex eo, nam clericus foro proprio renunciat non valet, cap. *fideligerit* 12. de *foro compet.* ubi latè probavi: ergo ex eo, quod clerici se immisceant administrationi, seu procuratori laicorum, non debent amittere privilegium clericale quoad personas, aut quoad bona; si enim expressus consensus renunciandi non sufficit ad amittendum privilegium fori, quia illud in favorem totius status clericalis est concessum, multò minus eis nocebit tacitus, & præsumptus, cum taciturnitas expressam voluntatem non inducat, sed solum conjecturam, ut patet ex *l. qui tacet* 142. ff. de *R. I.* cui quantum prævaleat expressa, nemo ignorat, & probat Consultus in *l. si servus* 50. ff. *fin. ff. delegat. 1.*

5.
Traditur
ratio deci-
dendi.

Quæ dubitandi ratione ita fulcitur non obstante, vera est præfens assertio, cujus ratio provenit ex prohibitione tot Ecclesiæ legibus repetita, ne videlicet secularibus negotiis clerici se immisceant, cap. 3. 88. *dist. cap. te quidem* 29. 11. q. 1. cap. *pervenit* 26. 86. *dist. cap. quia Episcopus*, cap. *cum simus* 5. q. 3. cap. *clerici*, cap. *canonum* 14. q. 4. cum aliis infra proximo commentario adducendis. Unde cum per administrationem rerum secularium à laico receptam clerici impliceant negotiis secularibus, ideo in præfenti prohibetur sacerdotibus, ut laicorum ministri fiant, aut procuratores in eorum causis constituantur, nisi ut pro eis intercedant, ut in *cap. per venerabilem*, in *princip. qui filii sunt legit.* ubi *Barbosa num. 2.* aut in *Curia Romana*, ut in *cap. cum esum*, de *simonia*, ubi notavit *Binsfeldius*, & in *cap. cum dilectis* 22. de *rescript.* facit exemplum militum armatorum militiae, qui procuratores in judicio esse nequeunt, *l. militem* 7. l. *stipendia* 9. C. de *procurat.* ne propter privata negotia ab armorum exercitio discedant, & castra deserant, *l. milites* 31. C. *locati*, *l. milites* 2. C. de *remilit.* lib. 12. l. 5. C. de *condict.* ob *caus. l. 54. ff. de procurat.* §. 10. *Instit. de except.* l. *final.* C. *Theodos. de commeat.* D. *Ambrosius lib. 1. offic. cap. 36.* Is qui Imperatori militat, à susceptionibus litium, actu negotiorum forensium, venditione mercium prohibetur humanis legibus. Ob quam etiam rationem, ne ab altari discedant, justè prohibetur in præfenti sacerdotibus militiam caelestem sectantibus, ne ministri laicorum fiant, aut procuratores in eorum causis constituantur, ne exinde forensibus negotiis implicati, ab Ecclesia, cui inserviunt, amoveantur. Unde meritò laudatur *Silvanus Episcopus primùm Philopolitanus*, post *Trojanus*, à *Socrate lib. 7. hist. cap. 37.* *Nicephoro lib. 4. cap. 39.* cò D. D. *Gonzal*, in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

quod clericos suos in causis litigantium, judicioque contendentium, & negotiis quantum sciant, ac veluti nundinantes animadvertens, ne quis ex Clero causam in posterum judicaret, constituit, clericumque nullum judiciis accommodavit, sed acceptos supplicantium libellos uni ex fidelibus laicis, quem studiosum agnoscebat, trahebat, audiendique munus committebat. *Faciunt Sineus epist. 57. ibi: Crivilem virtutem jungere cum sacerdotio velle, est miscere omnino non miscenda.* D. *Bernardus lib. 1. de confid. ad Eugen. cap. 5. ibi: Judicare de terrenis possessiunculis hominum, qui in caelestibus & angelos judicabunt?* Et paulò post: *Quanam tibi major videatur dignitas, & potestas, dimitte peccata, an prædia dividendi? Sed non est comparatio: habent hæc infirma, & terrena iudices: & Reges, & Principes terre, quid fines alienos invaditis? quid falcem vestram in alienam messem extenditis? non quia indigni vos, sed quia indignum vobis talibus insistere, quippe qui estis in potioribus occupati.*

Nec obstat dubitandi ratio suprâ adducta, 6. verum enim est, primis Ecclesiæ sæculis Episcopos cum consensu clericorum non solum Ecclesiasticas causas judicasse, verùm & seculares laicorum, sex concessionem Imperatorum. *Constantinus enim Magnus* statuit, ut à Judicibus civilibus ad Episcopos provocaretur. *Sozomenus lib. 1. cap. 9. ibi: Provocationes à civilibus judiciis ad Episcopos concessit, sed & potiores eorum, quam aliorum sententias esse voluit.* Idem quoque constituit *Imperator Theodosius*, & protraxit etiam ad primam instantiam ex unius partis arbitrio, *l. 1. §. quicumque. C. Theod. de Episcop. aud. refertur in cap. quicumque* 35. 11. q. 1. Idem firmavit *Carolus Magnus* relatus in *c. volumus* 37. 11. q. 1. & utriusque mentionem fecit *Innocent. III. in c. novu. de judic. & Reges Gothorum* causas omnes Episcopis judicandas committebant. *Concil. Tolet. 4. can. 30. relatum in cap. sepe* 19. 23. *quest. 8.* quod optimâ ratione tunc receptum erat, ut scilicet fideles à tribunalibus Paganorum judicum retraherentur, ob periculum subversionis: quo modo accipit *D. Paulum 1. ad Corinth. cap. 6.* in illis verbis: *Sanè igitur omnino impotentia in vobis est quoad judicia.* *Bronchorst. centur. 1. assert. 31.* Postquam verò omnes fidem catholicam amplexi fuerunt, & cuncti judices catholici reperiebantur, ceperunt Ecclesiastici abstinere se à causarum secularium cognitione, nisi ab ipsis supremis Principibus in Senatores, & Consiliarios eligerentur; nam ex Principis delegatione, aut nominatione omnino tempore licuit etiam Episcopis & aliis presbyteris causas seculares judicare. Unde *Syneus epist. 57. præfaturam seculares recusans* agebat: *Non contemno Episcopos, qui in rerum negotiis versantur; sed magis miror eos, qui utrumque possunt: mea facultas non est duobus dominis servire; si verò sunt aliqui, qui neque à condensatione leduntur, poterunt sanè & sacerdotio fungi, & civitatum Præfetti esse.* Qua de re extat elegans apologia *Petrî Blefensis* pro clericis curialibus, *epist. 6.* ubi exponit, quo pacto in Anglia, quæ ad totius regni statum spectare videbantur, clerici examinarent. *In domo Domini mei Cantuar. Archiep. viri literatissimi sunt, apud quos invenitur omnis rectitudo justitiae, omnis cautela providentiæ, omnis forma doctrinæ, ibi post orationem, & ante commotionem, in lectione, in disputatione, in causarum*

6.
Dissolvi-
tur dubi-
tandi ratio.

decisione iugiter se exercent; omnes quaestiones regni difficiles, & nodosa referuntur ad nos, quae cum inter socios nostros in commune auditorium deducuntur, unusquisque secundum ordinem suum sine lite, & detractione ad bene dicendum mentem suam acutit, & quod ei consultius videtur, & sanius, de vena subriore producit. Et ita licite clericos in Senatores, & Consiliarios eligi, docent pluribus relatis Bobadilla in polit. lib. 2. cap. 17. num. 15. Velat. 2. differt. 43. num. 4. Barbosa lib. 2. voto 89. fere per tot. Solorzanus lib. 4. cap. 4. num. 39. tom. 2. Nec quod dicebamus de utilitate iudiciorum, obstat; nam etsi utilia iudicia sint, possunt tamen & debent exerceri per eos, quibus prohibitum non est, ut clericis prohibitum reperitur ob specialem rationem supra assignatam.

6.
Dissolvi-
tur secunda
difficultas.

Nec obstat alia difficultas supra adducta, pro cuius solutione varia adduxerunt Interpretes. Hostiensis in summa huius tituli, num. 4. Aufrearius in tract. de potest. sacul. regul. 1. num. 25. docent generale monitionem, seu denunciationem in Synodo factam trinæ monitionis vim habere, ut in cap. 1. de locato, cap. à nobis 21. de sent. execom. & ita cum procederet in praesenti trinæ monitio, recte clericus privilegio fori exiit. Sed praeterquam quod doctrina Hostiensis vera non est, ut probat Vela d. differt. 43. num. 35. Eugenius in praesenti non loquitur de denunciatione in Synodo facienda, quia si de ea Pontifex sensisset, expressè juberet, ut denunciatio fieret in Synodo, quod non fecit; immò tantum iussit praesentem constitutionem denunciari ab Episcopo Sarenfi. Glossa in praesenti verbo Ecclesia, versio. Inteligo 3. docet in praesenti praecessisse trinam monitionem; sed malè, cum ex illis verbis, denuncies publice, deducatur, denunciationem in communi esse faciendam: trinæ verò monitio supponit singularem, ac personalem monitionem cuiuslibet clericis, cum in praesenti ageretur tantum de denuncianda constitutione generali: unde merito Glossam reprehendit Panormitanus, lièr eam sequantur Jacobus de Grassis p. 2. decis. lib. 3. cap. 2. num. 29. Narbona in l. 20. gloss. 20. tit. 1. lib. 4. recopil. Aliter textum hunc exponit in extravag. unic. num. 453. post medium, de vita & honest. cleric. Martha de iurisdic. 2. p. cap. 32. num. 34. qui asserit publicam, & generalem admonitionem in hoc textu aequipollere trinæ, ob multitudinem, & incertitudinem clericorum secularibus negotiis se immiscentium, argumento textus in authent. si omnes, C. si minor ab heredit. cap. final. qui matrimonia accusare: nam etsi ea doctrina sustineri possit, ubi Pontifex loco trinæ monitionis, quae aliàs desideratur, ejusmodi generalem admonitionem subrogaret, ut accidit in dict. extravag. unic. in praesenti tamen non exigit illam gene-

ralem denunciationem pro trinæ monitione, sed ut praesens constitutio, quae generaliserat, nota fieret; nec illius ignorantiam clerici dicentis Sarenfis praetendere possent; quod commune est omnium constitutionum, quae de novo eduntur, ut in praesenti textu dicemus; quare talis denunciatio non in vicem monitionis assignatur. His ergo omissis sententiis dicendum est, in praesenti specie non agi de illa privatione privilegii fori, sed tantum Eugenium statuere, ut si neglecta hac constitutione clerici ministri, seu procuratores laicorum eligantur, & ob fraudem circum pecuniariam commissam causa discutatur coram iudice saeculari, qui de principali causa cognoscit; non defendantur per Ecclesiam: non quia privilegium fori amittant respectu aliarum causarum, sed tantum quia causa illa fraudis admittit circa rem pecuniariam omnino est discutenda cum causa principali coram saeculari iudice. Ideoque tunc per Ecclesiam non defenditur, ut contingit in clerico tutore, seu curatore, sequentibus accipiente à laico, ut late docet alios similes casus resolutis Vela differt. 45. ex n. 67. Nec obstat augmentum huius secundae difficultatis, cui responderi potest, quod quoties clerici amittunt suo facto huiusmodi privilegia fori, & canonis, hoc non provenit ex eorum renunciatione, sed ex delicto; nec tunc huiusmodi privatio ad eorum voluntatem refertur, sed ad dispositionem juris, quod indignum iudicavit illis ab Ecclesia subveniri, per quos constat in Ecclesia scandalum generari, ut ait Eugenius in praesenti; neque eam poenā privationis fori afficiuntur suo arbitrio, sed lege Pontificia; nec facto suo absolute, sed propter factum suum dependenter à iure, ut docuerunt Covar. pract. cap. 33. num. 2. Germon. de sacros. immunit. lib. 3. cap. 15. num. 51. P. Barbosa in l. aha 14. §. eleganter, ff. solut. matrim. Nec dissimile est, quod iure civili contingit in homine libero, qui ad pretium participandum se vendidit passus est. Nam quamvis nemini liceat suā privatā conventionem vel pacto servum fieri, l. conventio 37. ff. de liber. caus. l. liberos 10. C. eod. adeo ut etsi apud iudicem servum se profiteatur, huiusmodi confessio libertati non nocet, l. parentes 22. l. interrogatam 24. l. liberos 39. C. de liber. caus. tamen si ignoranti patiar se vendi ob pretium participandum, in poenam huiusmodi delicti servus manet, l. 1. §. per totum ff. quibus ad libertatem, §. servi, Insin. de iure person. Sic etiam clerici, quamvis propria conventionem privilegio fori, aut canonis renunciare non possint, ex traditis in dict. cap. si diligenti, de foro compet. tamen admitendo delictum, ex quo talis privatio sequitur, privilegium amittunt, non tam propria voluntate, quam juris dispositione.

C A P U T III.

Alex. III. in Concilio (a) Turonensi.

NON magnoperè antiqui hostis invidia infirmata membra Ecclesiae praecipitare laborat; sed manum mittit ad desiderabilia ejus, & electos quoque nititur supplantare, dicente (b) Scripturâ: Elcæ ejus electi. Multorum siquidem casum operari se reputat, ubi pretiosius aliquod membrum Ecclesiae suâ fuerit calliditate detra-

Equi